

CASUS MORBI ILEI

8.

QUEM
PRÆSIDE
PETRO AFZELIO

M. D. PH. ET CH. M. REI CHIRURGICÆ DIRECTORE SUPREMO
ET MEDICINÆ THEORET. ET PRACT. PROFESSORE
REG. ET ORD.

PRO GRADU MEDICO

PUBLICÆ SUBMITTIT CENSURE

AUCTOR

JOHANNES HEDENSTRÖM
PHIL. MAG. ET AD REG. ACAD. BIBLIOTH. AMANUENS. ORDIN,
VERMELANDUS.

IN AUDITORIO GUST. MAJ. D. XXV APR. MDCCCV

HOR. ANTE ET POST MERID. SOL.

UPSALIAE,
TYPIS EDMANNIANIS.

Facultas Medica Upsaliensis Specimen hocce dignum judicat
quod inprimatur & pro summis in Medicina Honoribus rite
imperrandis publicæ disquisitioni subjiciatur. Upsaliæ die 9
Aprilis 1804.

P. AFZELIUS.

Facult. Medicæ h. t.
Decanus.

PROOEMIUM-

Descriptiones morborum, ad vivum factæ, medendi Scientiæ ad perfectionem quam egregie conferant, apud omnes in salutari professione intelligentes cum constat; aliquem morbum, cuius observandi occasionem artis exercitatio præbuit, præ alia quacumque re, descriptum exhibere, honores Pæoniæ disciplinæ solitos ambienti & legibus idcirco ad aliquid, typis confignatum, publice disputare obstritto, mihi optimæ visum est &, ne prorsus vulgarem, jam satis cognitum vel saltim melius, quam a me in

—————
—————

hoc præfessimato opere fieret, enodatum traharem, Ileum suscep.
 Quem, ut hodie, et si novissimis annis vel morbos, qui multum
 sollicitarunt Prioress nostras, feliciter depellere didicimus, fere
 restitat talis, qualis jam olim ab Illustr. de HÆN repertus,
 "semper", scilicet, "terribilis, creberrime letalis", omnem Mede-
 tium attentionem merito requirere mecum humanissimus quisque
 faciat. Cum progressus artis nostræ studiofissimi, perspicies-
 tes, quam proni in opiniones fuerunt suas vel maxime proin
 auctores, diu optarunt, ut quæ rite observaverit quisque, potius
 fideliter & simpliciter, uti in adversariis annotata sunt, exscri-
 beret & palam faceret, quam negotiosus collocaret atque perpri-
 liret, quippe quo ipso, quod saepius videre est, Scriptores ceter-
 rum boni, vel ipsis forte interdum inscientibus & invitis, tem-
 poris sui placitis imperantibus succumbentes, res observatas cor-
 rumpunt & infuscant. Qui simplex ergo animadversa & an-
 notata tractandi modus concinniori quolibet non inferior cun-
 ducatur, Casum Ilei simpliciter atque sine furo enarratum ita-
 ris, spei blandæ assensus Lettoris, æqui bonique consulentis,
 acquiesco.

CASUS MORBI ILEI.

Vir LIII annorum, corpore toroso, bene costato, cutis firma,
 subaspera, capillis nigris, plures gravissimam passus Colicam,
 quam vulgo hæmorrhoidalem vocant. Primam hujus tentatio-
 nem vergente 1784 anno toleravit. Quibus illa renediis fuerit de-
 pulsa, præter copiam haud exiguae hirudinum circa anum, lum-
 bos & ingvina, ut credere est, applicatarum, non constat. Hinc
 viribus non parum minutus, mense Januario sequentis anni iterum
 Colica adscitur, at diarrhoea comite, adversus quam cortex pe-
 ruvianus largiter adhibetur, qui vero ut & cibus non digesti ab-
 iere. Haec fusa alvis per reliquani indesinenter fere continua-
 vit vitam, & minus laxa, si interdum fuit, ubi conumodissima
 fruebatur valetudine, nunquam tamen adstricta. Excrementa &
 spiritus, infra transmissus, semper valde foetuerent. Jam inde a
 prima hac Colicæ accessione ingratum in latere dextro, remissio-
 rem quidem interdum, sed maxime tenacem, habuit sensum cu-
 jusque gratia hoc latus frequenter manu sua premere vidimus.
 Ad levitatem intestinorum & acidum, ut vocant, ventriculi, quod
 interdum eo accreditinis crevit, ut cuticulam oris illi exederet &
 dentes stupidos redderet, reprimenda, decernitur esse consilii,
 vietus rationem, quæ præcipue lac & vegetabilia fuere, commu-
 tare &, concoctione facta, cerevisiam primariam bibere. Carne
 postea plurimum vescebatur & cerevisiam ad binas ampullas &
 supra quotidie exauriebat, motum in corpore crebrius sub dio
 ciebat & haud raro se rusticationi laboriosæ immiscebatur. Tempe-
 rate de cetero & sobrie vixit. Dolores circa lumbos & coxas,
 molestus ponderis & pressionis sensus ad vesicam, ardor & pru-
 ritus ani cum varicibus & cetera, quæ hæmorrhoides comitantur

incommoda, eum per temporis intervalla vexarunt. Si quando, quod tamen perraro evenit, hæmorrhoides fluenter, hæc inter semper præclare se habuit. 1797 secundo invasit Colica Bis sanguis e vena mittitur & salibus atque enematis larga manu, verum absque intento effectu, adhibitis, balneo tepido ducitur alvus, quo facto, malum e vestigio evanescit. 1799 tertium adfligitur, sed Eclegmata :

R. Natri vitriolati,

Olei lini, frigide expressi, singulorum uncias binas,
Mellis Svecici unciam unam,
vasu Celeberrimi Præsidis ad præscriptum convenienter sumto,
cito convaluit.

Die 28 Octobris, proxime transacti, cum per annum sat bona, si a dejectionibus solito frequentioribus & appetentia cibi quoque permutata discesseris, usus est valetudine, in Colicam incidit cum duritia alvi & nausea. Clysmata salina sibi applicanda proprio curavit ductu & salem Sedlizensem summis, quorum usu, etsi venter non movetur, dolores tamen post meridiem sequentis dici dedecund & placido somno transegit noctem, quæ præcessit diem 30, quo autem vergente, redierunt, at quando non nulla cochlearia Eclegmatis, proxime scripti, per nubeculos hausti, ventrem solvere, nunc quoque recesserunt. At post aliquot dies superior ac antea illum invasit Colicæ afflictatio cum vomitu & singultu frequentissimo. Balneis tepidis, salibus catharticis, cet. frustra lenimen cum quæsumum eset, ruri habitans, me arcessit, qui hunc esse ægri statum observavi: lingua albicabat, fauces sitis urebat, pulsus subceler, abdomen tensum, ad tactum vero non dolens, borborigmi valde sonori exitum non inveniebant, loquutum cum tenesinis difficulter emittebatur, vehementissimi ilium cruciatus illum contentissime clamitare adgebat. Cum alvum per aliquot non levavit dies, Enema ex aceto & aqua confectum, clystere applicatur, quod vero illam non solvit, tum Eclegmatis laudati cochlear dedi, sed haud mora evomuit, quare alteri por-

sigendo sex guttae Tincturæ Opii adjectæ fuere, quod quidem retinuit. Cum vero nihilo minus eversio stomachi increbuit & alvus adstricta permanxit, enema ex oleo temporato valenter, ut longius tenderet, injicitur, at hoc etiam frustra tentatur. Abdomen itaque oleo tepido perficatum panno laneo, oleo & aceto tincto, tegitur, unde aliquantum leniminiis persensit & urina minus difficulter redditur, de cetero status ægroti sere immutatus.

Post temporis intervallum pulveris:

R. Magnesiae albæ drachmas tres
Salis acetosellæ scrup. quatuor
Morsulor. Aromatic. drachmas quinque
M. F. P.

scrupula duo porrigitur, quibus rebus vomitiones sistebantur & eclegma, quod supra scriptum est, tertia quavis hora propinatum non evomebatur, & fæces duræ, subnigrae, baccarum lauri forma, graveolentes, copiosissime tandem exonerabantur. Cruciatuum hinc induciz factæ non ultra quinque horas manebant. Dolores tum excitos flexionem hepaticam Coli præsertim tenere queritatur æger. Eadem remedia eodem adhibentur successu. Fæces minus duræ abierunt. Maximo nunc morbi fruitur levamento: sordes lingue evanescunt, cibi appetentia & somnus redeunt, foras exivit & equitavit. Sæpius inter hæc otia emulsione salina usus est. At per undecim dies cum morbus ita remisit, infestissimus illum denuo aggreditur. Excrementa vel saltem materia, foetorem & speciem eorum præ se ferens, nunc evomit. Eclegma laudatum cum Tinctura Opii nunc iterum sumum diræ vomitiones rejiciebat nec pulvis novissime memoratus illas sistere valebat. Natron vitriolatum aqua solutum & Oleum Amygdali dedi. Enema ex Amylo & opio injectum, vomitione rejicit foetens, at amyolum ibi cetero apparuit immutatum. Cum dolores abdominis etiam nunc intensius invaserunt flexuram hepaticam coli, amplum ibi Vesicatorium imponitur, quod aliquantillum levare videbatur, sed ut cruciatus continue diem non

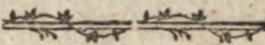
etem-

Itemque seruit ita abdomen ad attactum doluit, ut leves lenesque fomentationes vix tolerare posset. Clysmata denuo applicata sursum ibant & balnea tepida sine fructu adhibebantur. Hisce iterum atque iterum frustra tentatis, largiori opii dosi praemissa, cochlear unum olei Ricini retinuit, quod altera vice repetitum, alvum tandem solvebat, qua copiosissima congeries excrementorum instar baccarum concatenatarum, gracilium abiit, quod per paucas horas remissionem morbi iterum peperit. Quo facto, rursus aggreditur morbus & nunc quoque oleo Ricini & Tinctura opii sistitur. Inde infusum Rhei propinavi & revaluit per aliquot dies, quibus aqua pyrmontana usus est. Quam saepissime vero recruduere dolores & æque saepè laudatis infringuntur medicamentis. At die 23 Novembris vehementissimo affligitur impetu, per tres dies furente, ad quem domandum præter inedicationis jam memorata, Ol. Ricini cum Soda phosphorata, juscule carneo soluta & granum opii, forma pilulari, tertia quavis hora adhibentur. Cum post binos dies eadem Symptomata redirent, ægro, ut commodior sibi qualiscumque curatio eset mea, præsertim vero ut Celeberrimi Præsidis consiliis & opera frui licet, Upsaliam migraret, persuasi. Quod & fecit.

Die 30 Novembris illum prima vice Cel. Præses visitavit, qui cum prægressis, a me consulendi gratia saepius relatæ, tum præcipue adcuratori morbi in præsenz examine instituto ductus, suspicatur coarctationem esse Coli, que vel diminuto sic hujus tubi lumine vel motu peristaltico hic abrupto recrementa ventris a descensu impediret, & hanc in flexura dextra locum habere. Hujus suspicionis rationes fuere: morbus brevi saepius recruduit, intercalaria tamen otia permisit, quibus laborans sat bene se habuit; evercio stomachi nec tam crebra, saltē non continens; ventriculo ingesta non statim attulerunt molestias; locus ex quo semper præcipue exhibant dolores, ad attactum dolens, & tenixus, quem ibi se sentire perhibuit æger; tensio summa abdominis; murmur intestinalis, ab illo, quod liquor, ex ampulla resupinata effluens

effluens, edere solet, haud multum abludens; excrementa denique vomitu ejecta, quod non vulgo accidit, nisi cum vitium in intestino crasso resideat.

Post adventum in urbem tres, præter, quo extinguebatur, fuisse impetus, quorum, quæ cognoscantur, maxime digna hæc sunt: Alvi ductione uno alterave die interposita, se male habere sensit & haud raro fastidit; urinæ parœ, rubræ paulum unaquaque vice mittitur, nares aërent, lingua plus, quam naturaliter rubet, sed humet nec, nisi maculis mucis spumosi rarissimi, sorbet, multum strigimenti glutinosi, ex gusto ægeri rancidi, exscreatur, anima acidò foetet, æger facile dormitat, crebrior fuit & que relam viscerum in vicem patitur; pulsus vix acceleratur, sed jam numquam non contrahitur. Pigriore indies alvo facta, aggravantur & multiplicantur tensiones, quas eo gigni se clare sentire asseverat laborans, quod contenta ventriculi alicui dextroversum loco, quem transire nequibant, alliderent. Abdomen magis magisque accrescens (id dirumpi velle queritur æger), molle tamen permanet. Tumultu & murmure assiduis ita personant intestina, ut per parietes audiretur, inquies ingeminat, profundus singultus vel potius actus, qui singultum inter & ruostum medium tenet, nil efferens, ingruit &, pene siue intermissu, excruciat. Lingvam & fauces aphtharum glebae obsident absque glutendi difficultate & cuticulae jaclura, halitus oris magis acescit & virus redolet. Nauseæ molestia quidem subinde adficitur, sed interdum per diem vacat. Vomitiones ex longiori intervallo redeuntes, medicamina & potus hausta, bile mixta rejecerunt, quæ seinet tantum & hoc sub longissimo impetu odorem & speciem excrementorum habuerunt. Levamen, quod has evacuationes exceptit, non diutinum fuit. Inter omnia pulsus fere naturalis & roboris & celeritatis respectu habito. Gravissimis quidem per intervalla quamquam vexatur doloribus, interdum tamen illis ex toto liber per plures horas dulci fruitur somno. Cum alvi ductio deum eveniret, brevi plures, ad decem vel duodecim usque fuere. Una alterave nil fere levaminis adfulit. Quæ inter-

initia excrenebantur tuberculorum adustorum congeriei speciem præbuerunt, plerumque vero molliora fuerunt. Quibus rebus abdomen in consuetum coarctatur, omnes dolores & vestigio cessant, post obrepit somnus & calido perfusus sudore evigilat. Lingua, illuvie liberata, dilutum seu naturalem recipit ruborem, secretio fragmenti faucium desinit, urina copiosior & minus colorata redditur. Diebus intercalaribus aliquantum cibi sine fastidio assumit, attamen, sub furgore quoque morbi intercapidine, appetentia cibi langida subsistat, numquam in integrum restituta.

Primus, quo, in urbem illatus, urgetur impetu, quattuor persistit dies, quibus aliquoties parcum dejecit alvum, at sine peculiari levamento dolorum, largiori solum exinanitioni cedentium. Quattuor diebus interjectis secundus accesit qui per sex dies, donec alvus ducerebatur, continuavit. Sex iterum diebus interpolatis tertius cecepit & octo, post quos demum remedia alvum solventia effectus sequitur, persidet. Per septimanam nunc meliuscule ac umquam anteā sub morbi decurso se habuit. — At satifera jam invadit accesio, cui, adstricta alvo ex more præcedentium vexanti & artis conamenta vel probatissima per dies noctesque novem pertinaciter illudenti, mane d. 13 Januarii 1804 id malū insveti adjungitur, quod urinam, cum vehementissimo dolore missam, fæces alvinas continere animadverteret. Hæc illarum cum lotio dolorosa evacuatio persistit, etiam si d. 14 bis mollius laxata fuit alvus. Abdomen valde distendebatur singultus & borborigni sonori increbuere, pulsus intermittens & tanta anxietas spirandi ut fenestras & fores aperiri exposulareret. Facies Hippocratica, extreñorum frigus & cetera mortis signa ingruerant atque fæcum missio per urethram usque ad mortem, die 15, perrexit. Præter diuturnitatem, dolores hujus accessionis consueti tenoris erant, tum primum intolerabiles, cum vesicam intrarunt obscenea, quæ contractions, nixus illam levandi assiduos, maximam difficultatem hanc spissiorem emittendi materiem ceteraque molestias peperere. Opium unicum, sed in hac diritate dolorum nimium fugax solatium.

In-

Inspectatio & Sectio Cadaveris,

Quadraginta quinque horas post mortem instituta, haec, annotatu digna, prodiderunt:

Facies collapsa apparuit; ceterum corpus minus tabidum, quam ex morbo hujus indolis atque durationis expectaretur: Virga turgida ex rubro livescens: color cutis dorfi & circa lumbos, uti solet.

Dissectis muscularibus abdominalibus, membrana adiposa, duos cum dimidio pollices crassa, tectis, atque peritoneo pertuso, aer cavo abdominis mox ea copia prorupit, ut solitae, per putredinem evolutioni, neutiquam adscribi posset.

Intestinum tenuis (Jejunum & in primis Ileum) distensissimum, diversæ utpote tunicarum crassitiei atque tantæ amplitudinis erat, ut solitæ crassorum parum coaserit, per aperturam, peritoneo scilicet contiguum, nam omentum majus, adipe prorsus fere consumta, supra colon transversum in regione epigastrica latuit, tribus quamvis filis tenuibus umbilico adnexum, mox penetravit.

Mesenterium proprium pinguedine ditisimam, nec secus Mesocola, exceptis tamen illis locis, ubi sub decursu morbi, dolores in primis infestasse dictitavit aeger.

~~~~~

Remoto debita cautione, Jejuno & Ileo, quantitate circiter
quattuor librarum liquidi fæculenti superfusis, cellulam inferio-
rem Coeci introrsum cum vesicæ urinariæ, supra os pubis jan-
jam expulsa, posteriori superficie coalitam esse patuit & ta-
lam cum vesica urinaria morbosam accretionem etiam passa fut-
infusa Ilei portio. Has juxta adhaesiones anterius plura sese
obtulerunt foraminula in formam cribri, per quæ contenta inte-
stinarum in cavum abdominis fuere effusa.

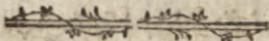
*S*Intestina Crassa primo quidem intuitu prossus sana appa-
ruerunt, propiori vero scrutatione adhibita in flexione hepatica
Coli visui sese obtulit annulus valvulosus, in formam pylori,
modo inversus, a fibris transversalibus muscularibus, vicinis for-
matus & hujus vicinae partes quaquaversum callosæ, livide
& eum in modum putrefactæ fuere, ut vix digitii attacatum fer-
rent atque concava hujus flexionis pars tum tum ante, tum pone
mesocolon adeo exuleerata, ut per plura foraminula in cavum
peritonei penetraverint Scybala.

*A*uctus putredinis gradus nec non evacuatæ fæces inspeccio-
ni infitata varia injecerunt impedimenta, nihil tamen minus,
ubi coecum & ileum vesicæ accreta erant, duo corroso foramina
ejus amplitudinis, ut singula apicem dīgitii minimi permetterent,
per quæ contenta intestinarum in vesicam, tres libras fæcum,
urina maceratarum, conimentem introiverunt, fuere detecta.

Indicationes, ut ajunt, curatorias in hoc morbo fuisse, tempore quiete coarctationem solvere tentare & excrementorum congestum supra illam cavere; accessione vero substantia, illorum descensum promovere, motum peristalticum adeo incitando, ut præpedimentum superare & fæces foras protrudere valeret, non difficilem habet excitationem.

Angustias intestini submovere in angusto spes erat, nam ut hæc molitus sucedeberet, aut diminuta pars in illam, quam secum fert natura, capacitatem amplificaretur aut integrum intestinum vitiati diminutionem omne subiret. Dilatationem mechanico modo effici posse, nemo sanus umquam speraverit, absorptione vero utique, præsertim si contractura quidem, cui credere fas erat, ab effusione lymphæ, inflammatione facta, genita fuerit.

Hujus rei ergo lateri adhibentur dextro inunctiones unguenti irritantis — ab Unguento Hydrargyri simplici, Alkali Ammoniaco Caustico, Camphora & Opio, compositi — Vesicatoria, Emplastrum — ab Emplastro Stomachico, opio & Camphora concocta — atque fomenta varia. Totius autem intestini lumen ut in id, quod contracta pars habebat, diminueretur, si qua fieri posset, fame certe experiundum esset; intestinum enim, parum modo a parce ingestis dilatatum, paulatim sic contraheretur. Quam ob rem non plus nutrimenti quam quod ad vitæ sustentationem plane erat necessarium, præbitum fuit. Quæ victus ratio etiam eo propior habita est, quod grandiorum coacervationem recrementorum supra angustum intestini locum præpedire posset. Hanc nihil minus faciendam, quadam vincere tenus, aqua felterana multum potui datur, maxime vero lac ebutyratum, ex ægri opinione ut ventrem solvens, & forsan eo multum in deliciis, habitum, quod vero non fecit. Medicamina, eundem in finem haurienda, e classe leniter solvientium desumebantur, ut puta, Extractum Taraxaci cum alkali vegetab. Tartarisato & melle Sv. Infusum Rhei, Electuarium e Senna, Elixir Rhei dulce

Extractum Rhei, Infusa Sennæ cum vel sine Tamarindo, cum ceteris. Olea, quæ optime convenissent, ita a prima morbi tentatione, ubi largissime usurabantur, fastidit, ut cum ea videret, commemorari audiret vel in mente modo revocaret, nausea inde & vomitus quoque excitaretur, quæque adeo ægre pertulit ventriculus, ut, vel ea forma, quæ saporem & speciem sorum perfecte condebat, quævis exhibita, protelo rejectentur. Nec Enemata varia compositionis, quorum Terebinthinata efficacissima fuere, negligebantur. His quidem omnibus per aliquot dies si alvum emollire successerit, brevi tamen rursus substitit.

Sub accessione vero alvum movere, opus fuit, ejusmodi eligeret Laxantia, quæ non ventriculum tantum & superiore partem tubi intestinalis exagitarent, sed quæ, soluto & coctu difficultiora, tamdiu vim irritantem retinerent, donec principia crassorum attingerent, que fortius inde contracta, constrictio reni xum devincere possent. E re porro erat, hæc ea porrigi forma, quæ olfactui & gustui quam minime offenderet, ne vel fastidium vel vomitum moverent. Pilulari hinc induta, aptissima, nam Infusiones, Decocta, Emulsiones, Electuaria, cet, flomachus ferre nequibat. Necessarium denique fuit, ut tantum opii cum illis jungeretur, quantum ad rejectionem eorum reprimendam sufficeret, quo saepius enim vomitio excitaretur, eo irritabilior evaderet ventriculus, quo iterum facto, via, qua alvus ducenda foret, ex toto præcluderetur. Ne hoc fieret, pilulæ — e pulv. rad. Jalappæ, Hydrargyro dulci & sapone albo — vel e proxime laudatis cum Opio & Alkali vegetabili Tartarisato adjectis — e Gummi gutta, Aloë socotrina, Oleo anisi & Syrupo Sacchari — compositæ, dantur. Quæ novissimis morbi temptationibus ventrem demum, maxima licet primum copia earum consumta, resolvebant, ex multo sapone confessæ fuerunt.

Eneinatum farinæ diversæ haud exiguis modis: quædam leniora ad intestinum plenius infra contracturam exinanendum; alia

alia acriora ad actionem intestini excitandam & augendam, quæ efficacissimum forsitan, quod ab hac parte sperari potest, ad ejusmodi angustias dissolvendas sit auxilium, saltem in vitiis externis, inflammatione genitis, solvendis, saepius est videre, & agendi modum explicaturis, si nobis aqua hæreat, hanc Ciceronis vocem: "opus ipsa suum eadem, quæ coagmentavit, natura dissolvit", usurpemus; alia ex aqua tepida, ne periculum dilatandi omittetur, largiora ad congium usque, validius injecta; non nulla ex anodynis ad dolores sedandos & motus inordinatos tubi intestinalis, alvo deiciendæ moras non parum subinde necentes, temperandos. Quod ex infuso Tabaci injiciebatur, vomitionem, uti solet, ciebat.

Inter remedia adhibita quod ab aliquo desideretur, Hydrargyrus forsitan sit vivus, quippe quem in Ileo morbo AMBROS. PARÆUS, ZACUT. LUSITANUS, JOH. RHODE, HENR. ab HEER, FRID. HOFFMANN 1), ANT. DE HAEN 2), CAROL. BISSET 3), &c. utilitatem habere experti sunt. Hanc quidem animadversionem tanto æquiores ferimus, quanto consultius judicamus, quæ longa experientia docuit esse salutaria medicaminum agendi modum re vera ita cognoscere, ut omnium, quæ subesse possint, causarum colligationem animo perspicere valeamus, cum rarissime contingit, plurimis in casibus, si verum confiteamur, maxime periclitari. Sed ubi alma illa, Therapiæ mater & domina, tam parum sibi constat, ut quod heri læta salutiferum, hodie cautor inutile, eras tristis damnosum pronuntiet remedium &, fide Observatorum, utrumque licet, quantum potuit, ponderata, colligi nequit, quorum observatio sit fidelior, si animo

1) Medicinæ Rationalis Systematicæ, Tomi quarti Pars II, Venetiis 1733. 298.

2) Rationis Medendi Pars XI, Viennæ Austriæ 1767. p. 338, 184.

3) Commentarii de Rebus in Scientia Naturali et Medicina Gestis, Vol. XV. p. 118.

mo interdum fluctuantur Medens, nemo mirabitur. Sic SYDENHAM 4), MEAD 5), MORGAGNI 6), ARNEMAN 7), reliq. ab hoc remedio disivadent. Tantas quidem componere lites. et si nostræ fortis non sit negotium, tamen, quæ de hac re sentimus, paucis subjecere juvat. Alvum diu adstrictam, multis remediis tentatis, tandem aut horum lenta vi aut aliqua partium corporis mutatione, cuius causas introspicere & dimetiri nequimus, aut irritatione, quæcumque sit, a prioribus dispari, emollii posse, neminem fugit. Longum esset enumerare omnia, quæ hoc efficere potuerint: diversus gradus incitabilitatis intestinorum, diversa fluidi, quo porrigitur Hydrargyrus, temperies, qualitas & quantitas multaque alia ante perquirantur, quam quantum Hydrargyro sanatus re ipsa debeat, solide scire possimus. Cl. RHODE illum cum melle rosaceo solutivo dedit, HOFFMANN, utamur ipsius verbis, hoc modo: "Mane itaque, dato prius pingvi iusculo libram dimidiā rite depurgati argenti vivi uno hauſtu sumendam porrexiimus, desuper bibendum brodium carnis cum aliquot uncisi olei amygdalorum dulcissim." I. c. p. 306 et de HAEN ejam cum oleo Amygdalino. I. c. 183. Argentum vivum hic an hæcce ejus vehicula valentiora fuerint quis umquam discernere valeat. Nec minus difficile enodetur, qualem & quam tam in intestinis morbidis tubire possit oxygenationem⁸⁾ vel quos inde edat effectus, neque mutationes, si oxygenatio locum ha-

4) Opera Universa. Lugd. Batav. 1754. p. 76.

5) Monita et Præcepta. Cap. 7, sect. 2.

6) De Sedibus et Causis morborum. T. II. Ebroudni in Helvetia, 1779. p. 162.

7) Praktische Arzneymittellehre. Göttingen 1801. p. 170.

8) Illustrissimi de HAEN observatio, quod, quando per aliquot dies in intestinis Ileo laborantis hydrargyrus mansit, corrosus & nigrans redditus fuerit, I. c. p. 189, & Cel. HOFFMANNI,

habeat, quas a subtractione oxygenii ipsa intestina & humores, illa irrorantes, patientur. Hæc vero & reliqua, ut experimenta & observationes adhuc desiderant, persequi cum parum conduce-ret, in physicam illius adversus hunc morbum vim paullum in-quirere licebit. Ponamus, intestinum, aut tenue aut plenius, aliquo loco constrictum, supra constrictionem a fæcibus alvinis distentum, nunc hydrargyrum insuper accipere vivum, necesse est, cum ille, nisi antea alicubi sepositus sit, quod accidere possit, cum malum in colo residet, segmentum intestini inferius proxime ad constrictionem occupat, si id horizontalem, ut semper forsitan, situm habet, præsertim si illa pars intestini, jam robore fracta, ad constrictionem irritari nequit vel situ corporis immu-tato planam retinet directionem, ut id, nisi rumpitur, adhuc magis distendatur & eo ipso, cum amplior aperiatur locus recre-mentis alvi indies coacervandis, descensus illorum difficilior eva-dat. Si coarctatio autem teneret intestinum, perpendicularē directionem habens, quod quidem nullibi, quod nos scimus, obser-vatum fuit accidisse, ut superveniret hydrargyrus, large sumitus, credo equidem quod illam perrumperet & secum duceret fæces, sed violenta hæc penetratio postea, effusione Lymphæ, coarcta-tionem augere posset. Experimenta de cetero, quæ in sanis ho-minib[us] cum Hydrargo[rio] instituta sunt, ad innocuum ejus usum & celere[m] per illia descensum in Ileo adfectis demonstrandum, non valent. Sanis datus non diu moratur & immutatus alvo elabitur. Videsis de HAEN l. c. p. 192 & HENR. ab HEER, Ob-servationes Medicæ, Lipsiæ 1645 p. 56. In casibus vero Ilei a de HAEN & HOFFMANN memoria proditis, inter-dum per quattuordecim & ultra dies, antequam ex toto evacua-

---

quod ægra hydrargyrì vivi usu ab Ileo restituta, apud quam hy-drargyrus per quattuordecim dies secedere perrexit, "tremorem in artubus, atque vacillationem & impotentiam in pedibus ultra mensis spatium perceperit." l. c. p. 307, oxygenationis suspicio-nem facit.

tus fuit, remansit. Explicatio Illustrissimi HOFFMANN "sicet modus operandi non adeo explicatu facilis sit. Ego tamen ita rem concipio, argentum vivum intro haustum, dum fundum ventriculi petit, pondere suo resistit ejus subversioni, sive inversæ ejus motioni peristalticæ, ut potius meo quidem judicio, eam ad inferiora, facta in contrarium compresione, rursus dirigat atque convertat" si maxime vera esset, semper tamen infidum erit remedium, nam nullum est signum, ex quo tuto colligi possit, intestina omnibus in locis, etiamsi non diu vexavit morbus, adeo integra & valida esse, ut sine discessu ponderosam hanc ferant medicinam; non numquam, symptomatis nec terribibus, illa sphecelo ita affecta fuisse, ut materiei vix restiterint, quam continvere, observatum est. Vide MORGAGNI l. c. p. 160, 162. In praesenti easu, ut ex sectione cadaveris constat, ubi fracida & corrosa fuerunt intestina, quam infame fuislet, hydratgyrum in cavo abdominis & vesica reperisse & quam durum, anciipi exprobratione angi, an ruinam intestinalium duxerit vel saltim acceleraverit remedium exhibitu. Cum his addam, quod multa tutiora habeamus medicamina, nescio cur incerta & probabiliter damnosa adhibeamus, & eandem ob causam de usu elysterum sumi tabaci quoque supersedimus.

